

Co má společného kůrovec s tsunami? A raněná medvědice s národním parkem? Zajeli byste na piknik do pořádné divočiny? Dan Bárta píše pro INSTINKT o tom, jak nemoderní je bojovat s přírodou.

Co jeden hloupý pokazí, sto moudrých nenapraví (české přísloví).

Ona: „Příroda je nepřítel, a proto se musí proti ní bojovat – opravdu jste autorem této věty?“

On: „Myslím, že ano. Těm, co pochybují, že i tento pohled na přírodu je správný, bych doporučil, aby prožili tsunami, horskou bouří nebo přirozený požár. Vhodné by bylo i setkání se zvířetem, které je silnější než člověk. Myslím, že člověk by se neměl chovat, jako že je pán přírody. Ale na druhou stranu nemůže jen na přírodu koukat s tím, jak je na něj hodná.“

podle všeho namol opilý mocí – jinak by mezi jeho první nápady jistě nepatřilo předělat logo parku, protože je na něm suchý strom...

Když to nejde silou, musí to jít ještě větší silou

Jakpak si asi takový drsňák představuje boj proti tsunami? Olemovat velikananánskou betonovou stěnou všechny kontinenty by chtěl? Nestačilo by zdolat něco menšího? Třeba lavinu? A tak náš veliký, mocný a odvážný lídr (náčelník, pozn. překl.) v rozhodném boji proti lavině velí z plošiny vysokozdvizného vozíku srovnat Sněžku se zemí...

Šumava, šance pro divočinu

BROUCI V HLAVĚ

Lidi naplácají spoustu kravin a i nad touhle by se dalo povzneseně mávnout rukou. Jenže kontext to jaksi nenechá volně odplynout. Tato slova totiž nepronesl v předminulém století v malarickém záchvatu ve své termity prožrané chatrči člen Ligy moluckých lovců a sběračů na konci období dešťů, ale ředitel našeho největšího národního parku, dlouholetý turista Jan Stráský. Najedený, v teple a suchu. V interview roku 2011. Ředitel dočasný, prozatímní, dosazený bez náležitého výběrového řízení, člověk s nulovou přírodovědeckou či lesnickou erudicí,

FOTO: KAREL SANDA

Ne že by bylo nutné to zmiňovat, jenže se to hodí: týden po tsunami jsem pomáhal odstraňovat její následky na cejlonském pobřeží. Horizontální dešť se sněhem, viditelnost na délku paže a náhlý pokles teploty o hodně, hodně stupňů mne zastihly 4200 metrů nad mořem. Bez spacáku a náhradního oblečení ve venezuelských Andách. Hasil jsem křídlo požáru ve východoaustralské buši, opouštěl spěšně tábor vyplavený přívalovými dešti na Rio Arajuno. A včera i předevčírem jsem, mimochodem, potkal na pražském Míráku pitbulla! Nic z toho ve mně ale nenávisť k přírodě

nevygenerovalo. Ani pocit permanentního ohrožení ne. Soucit s postiženými, to ano, trochu té beznaděje taky, rovněž uctivý odstup a pokus o bdělý střež, ale ani jeden z těchto zážitků mne do boje proti přírodě nepovolal ani náznakem. Dokonce bych spíš řekl, že naopak.

Böhmerwaldská

14. listopadu 1856 se shromáždila v želnavském revíru navzdory sněhové vánici (proti které se tehdy bojovalo – podobně jako dnes – čepicí, kabátem a rukavicemi) skupina šestačtyřiceti střelců a pětasedmdesáti honců a jali se pročešávat krajinu. Jejich cílem nebylo nic menšího, než společnými silami najít, vyplašit, obklíčit a dorazit jednu raněnou medvědici střední váhy, posledního medvěda hnědého v českých zemích. Povedlo se,

nikdo kromě medvědice o život nepřišel. Šťastným střelcem byl lesnický mládenec Jan Jungwirth a v bojové pozici vyčpaný méďa je k vidění v zámečku Ohrada u Hluboké.

V Čechách je dobojováno, pane řediteli, už dávno. Dobojovalo a vyhráno na celé čáře. Prostě vymalováno! V Čechách se divoká zvířata silnější než člověk počítají už skoro tři století na jednotlivé kusy a o kompletním suchozemském potravním řetězci uzavřeném vrcholovým predátorem – tedy velkou šelmou – se dá dneska hovořit jen potichu v Beskydech. Dostatečně velké území, na kterém by člověk historicky nějak nehospořáčil, už v Čechách, na Moravě a ve Slezsku nenajdeme. Naše nejneprostupnější lesy v pohraničních horách byly v době, kdy

FOTO: ROBERT ZLATOHLÁVEK

bylo dřevo v podstatě jedinou energetickou surovinou, několikrát vykácený a opětovně rekultivovaný. S hospodářskou úpravou lesů na inženýrské bázi, která se v praxi většinou projevovala jako plošná výsadba jednodruhových a stejnověkových porostů rychle rostoucích jehličnanů, především smrků a borovic, se začalo už v první půli osmnáctého století. Jakkoliv si naši předkové za tuhle lopotu zaslouží obdiv a uznání, můžeme dnes takové lesní hospodaření směle považovat za přežitek.

Pořádat svůj chaos

A co území, na kterých člověk od intenzivního obdělávání dobrovolně ustupuje? Kde nechává „volnou ruku“ přírodním procesům? Kde „jedná, aniž zasahuje“? Kromě maloplošných národních přírodních rezervací, zapomenutých a ladem ponechaných koutů by to měly být především národní parky, nebo alespoň jejich jádrové zóny, tedy jejich ekologicky nejcennější, lidskou

činností nejméně zasažené, co nejpůvodnější a nejzachovalejší oblasti. Zákon o ochraně přírody a krajiny tvrdí, že: „Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením.“ V jiném paragrafu stojí, že „na celém území národních parků je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch.“ Podle Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) je národním parkem chráněné území udržované především pro ochranu ekosystémů a pro rekreaci. Ekosystémem se myslí soubor prvků a – pozor – dějů, které tvoří a ovládají chování určité skupiny živých organismů v jejich prostředí. Buď se soustředíme na prvky, tedy na neživé složky a živé bytosti

a na různé vztahy a vazby mezi nimi, nebo na děje – a tedy nás spíš zajímají toky energií, koloběhy látek, změny stavů a jejich příčiny a tak dále. V čase, podotýkám. Co je to rekreace, víme stále lépe a lépe, tu definovat netřeba.

Všechny čtyři české národní parky zabírají dohromady 1450 km² (z toho ten šumavský 680 km²), což je 1,8 procenta území České republiky. Když připočtu ty rezervace a zapomenuté kouty, má v naší zemi příroda k divočině, tedy k neoddiskutovatelné přednosti před člověkem (ukotvené v zákoně a v principu věci), celá dvě procenta plochy. Ve skutečnosti je to méně, kvůli zónám odstupňované ochrany, zásahovému managementu, setrvačnému hospodaření, vlastnictví půdy, zástavbě, sítím, turistice a tak dál a podobně, ale necht'. V posledku je to mnohem méně, protože nejsou spojitá. Sto lip ještě neznamená lipovou alej.

Jaké byste je chtěli mít, kdyby to bylo na vás? Jak si je představujete, ta dvě procenta? Kus přírody pro ni samu, útočiště pro to, co není člověku k bezprostřednímu užitku, nebo další hezký park pro člověka, velký piknik s křikem a sportem na velice čerstvém vzduchu? Schválně se nad tím zamyslete. Je to otázka přístupu k prostoru a k uvědomění si vlastní

TĚŽAR JAN STRÁSKÝ

Prozatímni ředitel Správy Národního parku Šumava chce vyhlásit kalamitní kůrovcový stav. Ten by mimo jiné umožnil těžit dřevo i v dosud chráněných bezzásahových oblastech. Plán musí schválit ministr životního prostředí. Proti už se ozvali kromě ekologických aktivistů i vědci z České společnosti pro ekologii. Ti si na Stráského už také stěžovali u premiéra Nečase.

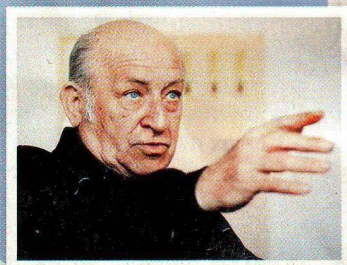

FOTO: PROFIMEDIA.CZ

neraci našich dědů, že s divočinou je třeba svádět tuhý zápas. Doba se změnila. Já bych raději, a věřím, že tento pohled na přírodu je správný, aby mi generace mých dětí uvěřila, že neopanovat vše, co se opanovat dá, je příležitostí, kterou by měl moderní, civilizovaný Evropan/ka využít a poděkovat za ni. Ještě je čas.

Možná, že šedou kůru mozkovou pana prozatímního ředitele jen napadl nějaký kůrovec. Možná na něj, dlou-

- **Hasil jsem požár ve východoaustralské buši,**
- **opouštěl spěšně tábor vyplavený přívalovými**
- **dešti na Rio Arajuno. A včera jsem potkal pitbulla.**

síly. Skutečně sebevědomí lidé nechávají své okolí volně dýchat a žít. Vědí, že tím, že si nic nepřisvojují, nic neztrácejí.

Mozkožrouti

Dítě se učí tím, že dospělému věří, napsal rakouský filozof Ludwig Wittgenstein. Vztáhnout tuto větu na člověka a matku přírodu můžete, jistě, ale tak velmi mysticky jsem to nemyslel. Generace našich otců věřila ge-

hodobě oslabeného, něco nalétlo, asi z Hradu, tam je toho hodně. V tom případě by ale bylo záhodno, ve jménu logiky, kterou hlásá, aby se i se svými věrnými podřáli, rozřezali a odvezli. Stávají se totiž ohniskem šíření nebezpečných mentálních zplodin, které mohou napadat mozkové kůry jiných lidí a ohrozit tak zbytky české přírody na dlouho, dlouho dopředu. **DAN BÁRTA** ✓

MILÍ ČTENÁŘI,

ano, je podezřelý, jak suverénně se prezident Václav Klaus vyjadřuje k širší škále témat. Je jisté, že v tom záběru se nemůže občas nemýlit, ale o to mu, myslím, nejde. Jde mu totiž – a prosím, nasmějte se – **o obyčejného člověka.**

Václav Klaus, vzdělaný muž, ví dobře, co dělá. Rozumí náladě masy, již už lezou na nervy ti chytráci z Bruselu, ti hejskové s prkny na sjezdovce, ti darmožrouti z divadel, ti pisálci z novin, ti solární ekoteroristi a ti další a tamti taky. Václav Klaus jistě nevysedává po hospodách, jakýsi šestý smysl (anebo štamgast Ladislav Jakl) mu ale dobře radí, o čem se v nich mluví. Václav Klaus je dnes v Česku jediný **opravdový mistr populismu.**

Z hlediska ústavy je v nepříliš významné funkci, nezbyvá mu než promlouvat co nejhlasitěji a nejoriginálněji, aby nebyl oslýchán. Je vina médií, že ho tuto hru nechávají hrát, ale o tom více v článku Miloše Kozumplíka. Horší je to s jeho žáky a nohsledy v exekutivnějších funkcích, v nichž už se přístup, aplikovaný podle hradního vzoru, dotýká konkrétních problémů. Například řešili se, zda je **člověk víc než mlok**, abych parafrázoval výrok, který v INSTINKTU kdysi pronesl bývalý ministr životního prostředí Pavel Drobil, Klausův oblíbenec. Světonázor Václava Klause nepovažuje člověka za nebezpečného pro přírodu. Vcelku se s tím dá i souhlasit, příroda tu bude i po nás. Možná v podobě bakterií a očouzených nerostů, ale přesto příroda. Zatím je ale pořád pestrobarevná a člověk tu pestrost ničí. V Česku je v tomto ohledu nyní nebezpečný správce šumavského Národního parku Jan Stráský, známý to klausovec. Rád by kácel. Chce prostě něco udělat pro obyčejného člověka. Pro turistu. Pro těžáře. O něm píše v tomto vydání ctitel přírody **Dan Bárta**. Považujte to za start spolupráce s tímto autorem. Společně chystáme sérii přírodopisných článků.

PETR SKOČDOPOLE
ŠÉFREDAKTOR

FOTO: SION FULLANA

MARKÉTA IRGLOVÁ Tři roky s Oscarem a život v Brooklynu

FOTO: ROBERT ZLATOHÁVEK

BROUCI V HLAVĚ Dan Bárta o nejen šumavském problému

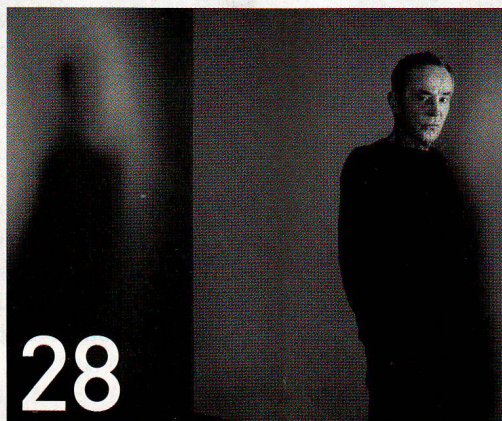

FOTO: PAVEL BRUNČLÍK

PORTRÉTY ELITNÍCH DUŠÍ Projekt fotografa Pavla Brunčlíka

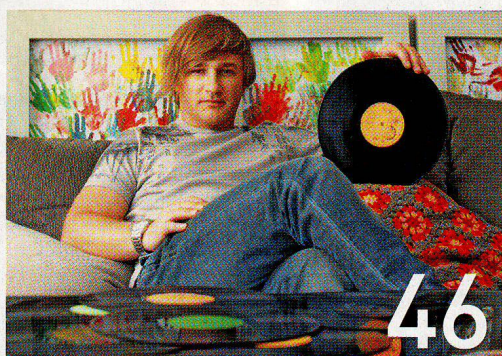

FOTO: ROBERT SEDNÍK

A PŘECE SE TOČÍ! Gramofony zažívají znovuzrození

DOPISY	4
ZAOSTŘENO	6
DIÁŘ	8
ROZHOVOR	10
Markéta Irglová ... a přijde facka	
PROBLÉM	16
Co se to děje na Šumavě Dan Bárta píše pro INSTINKT	
TÉMA	18
Narcis Klaus: Odkvétání	
FENOMÉN	24
Bezhlavý strážce alkohol	
FOTOEDITORIAL	28
Portréty elitních duší	
SVĚT	34
Tajemství japonské povahy	
SCÉNA	
Co říká svět Havlovi Odcházení	37
Čeští Pepíci aneb Poláci nás rádi	38
Film: Prázdný sen Sucker Punch	40
Hudba: Přijede vtipný Beatle Ringo	41
Anna Stropnická: Snad neskončím v baru	42
Televize: Solidní kriminálka s Andělem	45
STYL	
A přece se točí. Gramofon	46
Autotest: Ford Grand C-Max	49
Menu: Začíná pstruhová sezona	50
Vztahy: Jsám nymfomanka	52
OSUD	54
Karel May Hochštapler, podle něhož se řídíme	
KŘÍŽOVKA	59
DOKUMENT	60
René Plášil poslal dopis z vězení	
VIP	62
BEZ OBALU	64
Dana Drábová Japonsko a jaderná dáma	
KALENDÁRIUM	66